

Het Byzantijns Kruis

By A.F.Th van der Heijden

'De scharnierschaar is niet van Europese oorsprong, maar waarschijnlijk uit Byzantium of de islamitische wereld geïmporteerd.' (Uit: Opgravingen in Amsterdam, Fibula-Van Dishoeck, 1977)

Laatst liep ik op straat een vroegere vriendin tegen het lijf. Ze was koud terug uit Karachi, waar ze een tijdje als verpleegster in een gesticht voor zwakzinnigen had gewerkt. Bij de nonnen. Zomaar, uit pure liefdadigheid. Of uit schuldgevoel – je weet het soms niet met die kostschooltrutten. Ze vertelde me zo het een en ander. Mooi zootje, daar in Pakistan. Debielen kennen ze er niet. Alleen door de duivel bezetenen. Geestelijk gehandicapten worden door de familie angstvallig weggemoffeld. Achter het huis in hokken aan de ketting gelegd. Vaak geslagen. In de krottenwijken van Karachi sporen de nonnen ze soms op en brengen ze naar hun gesticht over. Op een dag vonden ze er een rondtrekkend gezelschap. Een jongen van een jaar of twaalf. Hij lag geketend in een getraliede kooi, waarin hij geen vin kon verroeren. Naakt. Drommen vliegen onttrokken zijn open wonden aan het oog. Zijn huid was één groot reliëf van littekens. De nonnen kregen hem niet mee. Onder geen beding. Maar nog diezelfde nacht werd hij met kooi en al te vondeling gelegd voor de poort van het gesticht. Eenmaal bevrijd bleek hij niet rechtop te kunnen lopen. Als een aap moesten de nonnen hem voor zich uit drijven naar het bad. Hij liet gedwee met zich sollen. Tot er een met een schaar aan kwam dragen om zijn nagels te knippen die bijna een decimeter lang waren. Toen hij het ding in het oog kreeg, was er geen houden meer aan. Hij ging tekeer als een beest.

'Nog de grootste moeite gehad hem plat te spuiten' zei ze. 'En toen we hem eenmaal weggemaakt hadden, werden in een noodtempo zijn nagels geknipt. Alsof hij elk moment weer bij kon komen, met zo'n zware dosis in zijn lijf. Ook zijn haren hebben we gekortwiekt, want die waren ook te lang. En vol ongedierte. Man, je had hem moeten zien toen hij weer bij kennis was. Volkomen ontredderd. Hij merkte meteen wat er met hem gebeurd was. Hij bleef maar naar zijn handen kijken en met zijn handen naar zijn hoofd grijpen. Panisch was hij. Niet omdat hij zijn nagels en zijn haren kwijt was, nee, omdat hij zag dat we met een schaar aan hem gezeten hadden. Dat bracht hem in paniek. Hij was bang voor scharen. Doodsbang. En dat is hij gebleven ook. Nooit heb ik iemand zo in het nauw gedreven gezien door een simpel gebruiksvoorwerp. Hij hoefde er maar ergens een te vermoeden, of hij vloog tegen de muren omhoog. Voor alles wat ook maar even blonk als een schaar deinsde hij al terug. Met tafelgerei bijvoorbeeld hoefde je niet bij hem aan te komen. Een vork kon hem uren van streek maken. Ik heb hem een keer volkomen rustig meegemaakt. Echt dat je geen kind aan hem had. Hij zat aan mijn voeten te spelen. Plotseling gaat met een ruk zijn kop omhoog. Meteen zit hij doodstil. Net een dier dat onraad ruikt. Ik zie zijn ogen heen en weer schieten. Tot hij vanuit zijn ooghoeken naar een bepaalde hoek van de kamer blijft loeren en over zijn hele lijf begint te sidderen. Ik ga kijken. Wat ligt daar? Een open veiligheidsspeld. Iets blinkends joeg hem onmiddellijk de stuipen op het lijf. Knettergek werd hij ervan. Het leek wel of hij erdoor werd afgestoten met dezelfde kracht als dat een ekster erdoor aangetrokken wordt. Daar had hij trouwens wel iets van weg ja, van een doorgedraaide ekster. Nu ik het zeg.'

Een echte kletskous, die troela die ik zomaar pardoes weer tegen het lijf was gelopen. Maar eindelijk hield ze dan toch een moment haar waffel om me onderzoekend aan te kijken. Toen haastte ze zich te vragen wat voor leven ik de laatste tijd geleid had. Of ik nog studeerde.

'Niet meer, ' zei ik. 'Ik heb ermee gekapt.'

'Hoe ziet je toekomst er nu uit?'

'Mijn toekomst? Lieve schatje je hebt er zelf zojuist een treffend beeld van gegeven. Nee, echt, zonder gekheid. Ik zou zo een-twee-drie geen beter weten te bedenken.

En daar kon ze het mee doen. We waren uitgepraat. Voorgoed.

Pusher, dealer... ik haat die woorden. Ik haat ze. Glibberige woorden zijn het. Ze ontglippen je. Ik gebruik ze nooit. Er bestaat geen Nederlands equivalent voor. Ze behoren tot geen enkele taal meer. Ze lijken ook nooit van wat voor taal dan ook deel te hebben uitgemaakt. Uit het niets zijn ze komen vallen. Ze zijn gehoord en opgestoken. Ze zijn zo vaak in de mond genomen dat ze geen smaak meer hebben. Over de lippen van zoveel nationaliteiten zijn ze gerold dat het niet eens woorden meer zijn. Het zijn zuchten. Klachten zijn het. En ze worden alleen gehoord door wie er oor naar heeft. Ze hebben te maken met onophoudelijk bellen. Opbellen, aanbellen - in defecte cellen en op hoge stoepen. Onophoudelijk en vergeefs. Steeds weer opnieuw. Urenlang. Op manshoge stoepen. Je weet precies waar de bel zit. Je doet het op de tast. Feilloos. Je jankende arm weet de weg. Die arme, weerloze, poreuze arm van je. Hij weet de weg. Hij verbindt stroom. Hij maakt contact. Vergeefs. 's Avonds laat, 's nachts - ze houden je bellende. 's Nachts, 's nachts en nog eens 's nachts. En vroeg in de ochtend, aan het eind van alles. Manshoge stoepen, hemelhoge huizen. Ze wonen zo hoog vaak dat je op straat de bel niet eens hoort overgaan. Zodat je nooit weet of het ding afstaat of niet.

En als je voor alle zekerheid aan de klep van de brievenbus wilt luisteren, terwijl je belt, kun je weer niet bij de knop. Zo hoog zit die. Zo klein ben je op dat uur. Je hebt maar te bellen en af te wachten. Als je lang genoeg gewacht hebt en het welletjes vindt worden, dan ga je naar het volgende adres. En daarna weer verder. Dat kan nachten zo doorgaan. Als je drie adressen hebt, wordt de stad teruggebracht tot een driehoek, die bestaat uit de kortste afstanden tussen die drie adressen. De stad verdwijnt in die driehoek. Zij past er precies in. Zij is die driehoek. En de nacht is de onophoudelijke gang van hoek tot hoek. Onderweg laat je kleurloos braaksel achter. Lichtgevende kots van een maanzieke hand. Je hebt al hun stoepen ondergebracht. Zo ziek en hulpeloos heb je staan blauwbekken. Nachtenlang.

En ze zien je. Op de een of andere manier kunnen ze je zien staan. Als ze zeker weten dat je pegels hebt, dan gaan de deuren voor je open. Ook 's nachts. Bij voorkeur 's nachts. Met een zonnebril op doen ze open. Ze trekken aan het touw en met een zonnebril op staan ze boven aan de trap. Zelfs de avond is nog te fel voor ze, de nacht niet donker genoeg. Hun trappen zijn hoog en steil. Ze zijn weer verdwenen eer je boven bent. Heel even heb je hem in het donker van het trapgat zien hangen. Je hebt het licht van de straat in zijn brillenglazen zien schijnen, en weg is hij weer. Dat wordt aankloppen. Nog eens. Harder, harder. En nog eens. Een gesprek door de deur heen. Hij vertrouwt je niet. Argwaan troef in die kringen.

Er zijn ook andere adressen. Meestal achterom. Daar moet je geld vandaan komen. Daar versjacher je wat je op zo'n dag zoal bij elkaar hebt weten te ritselen. Hele auto-interieurs worden daar verpatst. Vet grof verlies voor jou en grove winst voor hem. Je accepteert wat ze bieden. Er is haast bij. Als wat ze bieden niet genoeg is, heb je je scharen nog. Dan versier je een halfje en je gaat door. Dan scharrel je nog maar wat bij elkaar. Adressen zat. En je wikt en weegt en vraagt en verkoopt tot je genoeg poen hebt voor het volgende halfje. Je scharrelt en je verkoopt en je koopt tot je genoeg hebt voor de hele dag. En dan slaap je, of je slaapt niet, en dan begin je opnieuw. Steeds weer opnieuw. Je hebt je scharen.

Als iets ons tekent, dan is het dit: een geopende schaar in een gesloten hand. Het zou ons embleem kunnen zijn. Gesloten vingers en aan alle kanten steken punten en ogen tevoorschijn. Het smalle blad met de spitse punt tussen wijs- en middelvinger. Dat is de sleutel. Het enig bruikbare deel van de schaar. Dat is de angel die zich de veiligste sloten binnen wringt. In het begin nog wat stroef, maar allengs behendiger. Er komen kerfjes in, die het gemakkelijker maken.

Haaks daarop, tussen middel- en ringvinger, het brede blad met de stompe punt. Onbruikbaar als sleutel, onmisbaar als houvast. Het ene oog steekt achter de duim om tevoorschijn, het andere zit tegen de palm van je hand gedrukt. Of tegen je pols - dat ligt aan de lengte. Grote scharen zijn het meestal. Je draagt ze door je vingers heen gevlochten. Als een kruis. Dan geven ze het meeste houvast. Ze wapenen je hand. Ze houden je hand op. Je slappe, weerloze, trillerige hand. Ze vormen er het skelet van. Ze liggen erin verankerd. Als je ze maar goed vasthoudt.

Er zijn er (ik ken ze) die hun scharen uit elkaar halen en maar de helft behouden. Het smalle gedeelte. Ze slopen ze. Niks voor mij, zo'n griezelig smal ding. Het geeft minder houvast. Het ontglipt je. Zeker als je aan je eind bent. Als er haast bij is. Als de bibbers op komen zetten. Geef mij maar de hele schaar. Dat ik het brede gedeelte onwrikbaar tussen mijn vingers geklemd voel zitten. Een gebalde vuist met een kruis van staal, zo denk ik aan mezelf. Geen kruis van eer. Van oneer. Des te beter. En prachtig verchromd. Verraderlijk blikkerend in lantaarnlicht.

Te verraderlijk. Die van mij lak ik zwart tegenwoordig. Met matglans van de Hema: merk G 108. Behalve de punt tot waar hij niet dieper kan. Die is te gevoelig. Die moet gaaf blijven. Daar moet ik mijn goedje mee verdienen. De rest lak ik zwart. Eerst bewerk ik het chroom met schuurpapier. Anders houdt de verf niet. Dan gaat de kwast erover.

De eerste keer had ik geen rekening gehouden met de droogtijd. Er was te veel haast bij. Het was toen nog de enige schaar van dat type die ik bezat. Ik heb twee weken lang met zwarte kringen rond mijn vingers gelopen. Met zwarte strepen in mijn handpalm. Ik voelde me verdacht. Ze sleten moeilijk weg, die rare kriskrastekens die tot in mijn mouw doorliepen. Sindsdien ben ik voorzigtiger. Ik schuur de schaar nu zo dat de lak beter houdt. En ik laat hem drogen tot hij niet droger kan. Als ze nieuw zijn, vangt alleen de verchromde zijde van het smalle blad af en toe nog wat licht. Een vonk licht die wegspringt. Die even over de glanzende auto stuitert en dan wegspringt. Over de gracht of tegen de huizen op. Het doet me denken aan de zakspiegeltjes vroeger op school, waarmee je de zon door de klas kon laten dansen. Als je ze maar vaak genoeg gebruikt, die scharen dan slijt het wel. Bij elk slot verruwt de gladde punt zich. Hij bekrast zichzelf. Hij laat het binnenste van het slot in zich kerven. Hij neemt de combinatie in zich op. Heel subtiel. Door middel van bramen. Zo'n schaar heeft een goed geheugen. Hij leert de sloten kennen en onderscheiden. Hij herkent ze. Hij past zich aan. En past. Met minieme schokjes geeft hij seinen door aan mijn hand. Hij trilt in mijn hand. Mijn vingers volgen hem, fracties van millimeters. Naar links, naar rechts. Vooruit, achteruit. Iets dieper en dan weer iets terug. Krikkarak. Open.

Maar naarmate de schaar zich aanpast, wordt de kans op breken groter. De kerfjes worden te diep. Er ontstaat een breekpunt. Des te makkelijker breekt het blad. Je vraagt erom. De punt blijft meestal zitten. Een zinloos uitgestoten angel. Ten teken dat de eigenaar zijn rommel mag houden. Zolang als het duurt dan. Het restant van de schaar moet ik zo gauw mogelijk zien kwijt te raken. Ik heb er al heel wat in de gracht gegooid, gebroken scharen. Gek genoeg steeds op dezelfde plaats. Ik heb over ze gedroomd ook. Hoe ze als gehandicapte krabben over elkaar heen krioelden toen een rondvaartboot het water in beweging bracht. Manke scharen, ogen op steeltjes. Ze snuffelden aan het lijk van mijn zwaarmoedige

tante Stientje, die zich daar ooit van de brug af had gegooid. Tante Stientje, die zich verdrong omdat de verloofde van haar enige zoon Sjorsje haar niet aanstond. Met gas was het niet gelukt en ook van huilen bleef ze in leven. Toen is ze op een nacht maar blootsvoets het huis uit geslopen en van de brug afgestapt. In mijn droom zag ik haar heel precies terug, Stientje. Ik kon duidelijk de zenuwknobbel aan haar rechterslaap onderscheiden. Die blauwige uitstulping, dat paarse ei, waardoor de politie nog dacht aan een misdrijf met geweld. Oom Sjors kon dit weerleggen. Het was een knoet zenuwen. Zij lag heel vredig op de bodem van de gracht. Tot die boot overvoer en mijn verminkte scharen aan haar begonnen te snuffelen. Ze scharrelden om en over haar heen. Ze porden en prikten haar. In haar borsten, in haar dijen, overal. Ze haptten naar haar tenen en knipten in haar oren. Tot er eentje haar zenuwbuil in de gaten kreeg. Op dat moment klaptten ze allemaal dicht om er als een school haringen op af te schieten. Het werd een gesnuffel en geprik en gehap van jewelste, daar bij die knobbel. Tante Stientje begon te dazen in haar dood. Dat ik het speelgoed van Sjorsje mocht hebben, want dat het nu toch allemaal voorbij was. En meer van die quatsch. Even later plonsde mijn volgende schaar in de gracht. Ongebroken nog. Hij viel in dichtgeklapte staat loodrecht naar beneden en trof tante Stientje precies in haar paarse ei. Er begon geel vocht uit op te wolven. Ze kwam woedend overeind en probeerde tegen de kade op te klauteren. Scharen hingen aan de zoom van haar jurk. Toen ik haar boven water uit zag komen, hield mijn droom plotseling op. De uitstulping aan haar slaap was verdwenen. Ze riep mijn naam. Ik werd wakker.

Ik heb altijd een reserveschaar op zak. Hij steekt in een kalfsleren foedraaltje, waar een aluminium zakkammetje in hoort. Ik draag hem in mijn portefeuille waar ik ook een serie geknipte profielen in bewaar. Zwart op wit. Een stuk of twintig. Ik heb ze opgekocht van zo'n vingervlugge kunstknipper op Montmartre. Op de Place du Tertre. Mislukte en geweigerde profielen. Voor niks bijna. Voor een pourboire, meer niet. Een schouderophalende transactie. Hij begreep niet wat ik ermee moest. Mijn eigen profiel hoefde hij niet te knippen. Nee, merci. Hij mocht doodvallen als hij snapte wat ik erin zag. De dragers van die profielen zaten immers allang weer in Amerika. En in Japan. Ik zei hem dat ik ze die mensen na ging brengen. Dat ik net zo lang zou zoeken tot ik het bijpassende profiel gevonden had. Hij vond me een rare, maar deed die waardeloze dingen graag aan me over. Geknipte profielen. Zwart op wit. Om een artistiek alibi bij de hand te hebben. Om te rechtvaardigen dat ik zoveel scharen op mijn hart droeg. Een vervalst kappersdiploma, daar viel niet aan te komen. Dat mijn scharen wel wat groot zijn voor dat fijne, vingervlugge werk, dat hoeft niemand op te vallen. En als ze op het bureau de kop van de commissaris geknipt willen hebben, in profiel dan, kan ik altijd nog weigeren. 'Uniformen maken me nerveus.' (Uit Parijs was ik trouwens zo weer weg. De auto's waren er net zo gemakkelijk te kraken als in Amsterdam. De buit viel zelfs vaak rijker uit. Maar ik wist niet waar ik het spul moest versjacheren. Ik had geen adressen. En ik was te ongeduldig om langdurig de kat uit de boom te kijken. In de laatste auto die ik opende, heb ik alle troep die ik inmiddels vergaard had op de achterbank gesmeten. Zo. De omgekeerde wereld.)

Ik heb geprobeerd er een voorraadjie van aan te leggen, van dat speciale type. Ze willen, als gezegd, nogal eens breken. Ik verlies er gemiddeld een per week. Ik pot ze op. Er is echt maar een bepaald soort dat ik bij mijn werk kan gebruiken. Ze zijn tamelijk duur. Iets in de lengte, de breedte, de dikte, de scherppte, de sterkte – iets in die kringen maakt dat ze precies voor mijn doel geschikt zijn. De tip heb ik viavia. Niets onderscheidt ze van de huis-, tuin- en keukenschaar. Behalve de prijs. En een wat luxer aanzien. Maar dat kan aan mij liggen. Ik haal ze er zo uit. Ze worden veel gebruikt. Zorgwekkend veel. Bijna iedereen gebruikt ze. Er zijn natuurlijk andere methodes, maar geef mij de schaar maar. Ik zie me al

staan, zeg, met zo'n grote bos autosleuteltjes. En maar uitproberen. Het fijnere vingerwerk. Er zijn er (ik ken ze) maar het is niets voor mij. Je moet er stalen zenuwen voor hebben. En die heb ik niet. Mijn scharen weten tenminste de weg. Uit zichzelf.

Niemand weet wie ermee begonnen is. Wie nu net dat ene type heeft ontdekt en toegepast. Je zou verwachten dat hij het voor zichzelf zou houden, de geluksvogel. Ieder zijn stiel. Of dat hij er op zijn minst een soort ongeschreven patent op zou aanvragen. Maar misschien was hij erg onbaatzuchtig. Of misschien was het de baarlijke dealer zelf wel die op het idee kwam. En deed hij de tip zijn klanten aan de hand. Om ze aan zich te verplichten, de hand. Misschien stond hij erop dat ze hem in natura uitbetaalden. Het zijn maar speculaties. Zeker is dat die stalen vogels de winkel uit vliegen. Toen ik er laatst om ging, waren ze niet eens meer te krijgen. Uitverkocht. En dat nog wel op mijn vaste adres. Ik was net door mijn voorraadje heen. De laatste brak af in het slot van een Mercedes. Zo ver laat ik het niet meer komen. Nooit meer. Ik heb voorzorgsmaatregelen getroffen. En niet zo zuinig ook. Ik heb er de halve stad voor afgesjouwd. Ik rustte niet voor ik er een dozijn van bij elkaar had. Ze bleken op meer plaatsen verkrijgbaar dan ik dacht. Het beste is je koopwoede op warenhuizen te richten. Daar valt het minder op als je van een bepaald product er vijf, zes tegelijk inslaat. Zak eromheen, bonnetje, wegwezen. Toch is het beter er steeds maar eentje te kopen, bijvoorbeeld om de andere dag. Maar bij de Bijenkorf begonnen ze laatst iets in de smiezen te krijgen. Je hebt daar slimme meiden. Achter de kassa waaronder de scharenafdeling ressorteert, zit er een met pientere oogjes. Ik legde mijn middel van bestaan op de toonbank.

'Zo, zo,' zei ze. 'U verslijt er ook heel wat.'

Ik glimlachte maar wat, geloof ik. Ik ben erg goed in glimlachen. De volgende keer probeerde ik bij een andere kassa af te rekenen. Maar ik werd doorgestuurd. Ik overwoog nog het ding terug te leggen, maar dat leek me helemaal verdacht. Overal vandaan voelde ik camera's op me gericht. Het was druk bij de kassa waar ik zijn moest. Het zal ditmaal wel niet opvallen, dacht ik nog. Er staan zoveel mensen. Toen ik aan de beurt was, zei dat juffie vrolijk en luid: 'Alweer zo'n Lothar-Sciss. Wat doet u er toch mee?' Ik antwoordde vlug dat ze maar eens een avondje mee uit moest gaan. Dat ik het haar dan wel zou vertellen.

En daarop keek ze me aan alsof ze iets door begon te krijgen. Alsof ze zeggen wou: Ja, ik kijk wel vies uit. Me zeker ook aan zo'n schaar van 49 gulden 50 laten rijgen.

In de fanatieke naijver waarmee ik naar mijn type werktuig loop te speuren, ben ik er volledig door geobsedeerd geraakt, door scharen. Niet alleen door dat ene type, nee, ook andere vormen wekken mijn begeerte. Grotere, kleinere, slankere. Laatst stuitte ik in een warenhuis op een bak vol kleuterschaartjes. Ze waren van plastic, hard plastic, maar ze hadden zulke zoete kleuren dat ik ze niet kon laten liggen. Het weemoedige van limonaderietjes. Melkachtig doorzichtig. Ik heb er van elke kleur een gekocht. Niet eens duur. Ze zijn onbruikbaar, maar fijn om naar te kijken. Ik heb ze hier op een wit plastic bord liggen. En grote heb ik, groter dan ik ooit zou kunnen gebruiken. Monsters zijn het. Ze slingeren achteloos rond. Als kwaadaardige huisdieren. Maar ik heb ze ook van zilver. Operatiescharen. De slanke instrumenten van de chirurg. Voor het merendeel gestolen. Ze staan in bijpassende bekertjes. Soms zijn ze recht, meestal gebogen. Naar binnen gekromd, naar buiten gekromd, zijwaarts gekromd. Ik heb ze in alle soorten. Ze zijn fijn om uit hun beker te nemen en door je vingers te laten spelen. Voor mij onbruikbaar, maar van een goddelijke gratie. Ik hou bijna net zo veel van ze als van mijn kleine plexiglazen schaar. Dat is mijn absolute favoriet. Zo fijn geslepen dat het een weldaad voor je handen is. De bladen worden

bijengehouden door een klein, tweekoppig schroefje van zwarte kunststof. Op het brede blad staat iets geschreven in fijne, witte lettertjes. Japans. Ik kan het niet lezen, maar ik stel me zo voor dat het een oneindig teder woord moet zijn. Het staat er als een liefkozing.

Maar goed, af en toe blijft er een afgebroken punt in zo'n autoslot achter. Er zijn dus schaarfragmenten in hun bezit. Het moet een koud kunstje zijn om na te gaan van wat voor soort ze stammen. En wat als ze het vandaag of morgen in hun dolle hoofd halen om dat speciale type uit de handel te nemen? Om eens te kijken of het autokraken dan niet wat minder wil worden. Ja, wat dan? Ik moet er niet aan denken. We zouden te maken krijgen met nog eens een extra zwarte markt: Lothar-Sciss. Dealers die ze in bruikleen geven aan hun vaste klanten. En natuurlijk illegale fabricage. Wie sleutels kan dupliceren, kan het ook met scharen. Ze zouden voor veel geld van de hand gaan. Onbetaalbaar zouden die kringen worden. En ze zouden even breekbaar blijven. Je kunt ze toch bezwaarlijk laten verzekeren. Je zou het dubbele aan auto's moeten kraken om ook nog je gereedschap te kunnen bekostigen. Er zou weinig veranderen, alleen veel inventiever geroofd worden. Maar zou de fabrikant zijn producten uit de handel nemen als hij merkt dat ze zo goed lopen? Kom, kom - hij is niet gek. Hij zou ze zelfs zo kunnen fabriceren, die droomscharen van 'm, dat ze wat eerder breken. Het principe van de ingebouwde slijtage. Hij zou het onmiddellijk aan zijn omzet merken. Kijk, dan kon hij pas echt in zijn handjes wrijven. Ik heb zelfs overwogen contact met hem te zoeken. Via de ideeënbus. Zijn naam staat op het draaipunt van de schaar gegrift. Naast het schroefje. Ik zou hem het plan voorleggen voorgevormde scharen te leveren. Met kerfjes op de juiste plaats. Verschillende maten bramen onder elkaar. Voor verschillende sloten. 'Beproefd op alle gangbare merken auto's.' En toch als huishoudschaar te gebruiken. Ze zouden zwart gespoten moeten worden. Matglans. Ik zie ze al blad voor blad met hun ogen aan stalen haakjes hangen, om bij honderdtallen tegelijk aan rekken de oven in gereden te worden. Er mag geen merknaam in geslagen worden. Dat is pas zwartwerk. Het gebeurt na werktijd. De arbeiders verdienen er goed aan. De levering geschiedt rechtstreeks aan mij. Ik verkoop ze door. Ja, ik zou het wel weten. Ik zou zelf geen schaar meer hoeven uit te steken.

Maar tegen de tijd dat het gereedschap geen probleem meer vormt, zul je zien dat de delfstoffen uitgeput raken. Dat zul je altijd zien. Zo gaat dat hier te lande. Er zijn trouwens nu al tekenen genoeg die daarop wijzen. Je moet er oog voor hebben. Wat dacht je? Een mens laat misschien twee keer zijn kar leegroven, maar beslist geen derde. Zo gek is hij niet. Ook in Nederland niet. Na de eerste keer koopt hij misschien nog een nieuwe radio. Tweedehands. Gepikt natuurlijk. Maar als die verdwijnt, niet meer. Als alles gesloopt is wat er te slopen valt, behalve de banken, dan zet de automobilist met een gerust hart zijn wagen aan de gracht. Zo, ziezo. Daar staat hij. Niets meer te verhapstukken. Tenzij we het vehikel in zijn geheel meenemen. Maar dat is weer een ander verhaal. Dat is ons terrein niet. Die Amsterdammers, dat zijn slimme vogels. Ze beginnen iets door te krijgen. Irritant gewiekt zijn ze. Maar met harde koppen. Je moet eerst twee, drie keer het bont van de bestuurdersplaats slopen voor ze op het idee komen de oude plasticbekleding weer aan te brengen. Maar vroeg of laat krijgen ze het toch door. Als het zover is, dan wordt de auto weer teruggebracht tot zijn oude vertrouwde proporties: een ding om in te rijden. Dat is onze verdienste. Zij het ongewild. We moeten het steeds meer van toeristen hebben. Die hebben nog niets in de smiezen. Totdat het zover is. Dan is het grienen geblazen. Toerisme is onze belangrijkste bron van inkomsten aan het worden. Wat dat betreft zijn we echte Italianen.

Toen ik nog een stuk jonger was dan nu lifte ik heel wat af. Ik had er de pest aan, maar ik moest wel. Een treinkaartje zat er vaak niet in. Auto's die niet wilden stoppen - ik heb er meer aan mijn neus voorbij zien gaan dan wie ook. Misschien heb ik aan de kant van de weg mijn verzotheid op schelden opgelopen. Ik

heb prachtig binnensmonds leren schelden. De mooiste vloeken heb ik bedacht. En als ik eenmaal zat, als er eindelijk eentje gestopt was, dan ging het gewoon door. Achter mijn voortanden. Onhoorbaar, maar vast niet onmerkbaar. Ik kon er niet mee stoppen. Ik vond het te lekker, schelden. Ik ben er ook nooit mee opgehouden. En nog. Ik ga gewoon door. Er zal nooit een eind aan komen. Nog in het graf zal ik grof zijn. Een requiem van vloeken. 'De kanker zij met U.' Maar heel in het begin, ik was een jongetje, heel in het begin noemde ik ze nog 'eilandjes van huiselijk geluk', die auto's die niet wilden stoppen. Vooral 's avonds. En als het koud was. 'Voorbijrijvende eilandjes huiselijk geluk.' Langzaam heb ik ze leren verachten, die vlietende eilandjes. Het ging sneller dan ik dacht. Op het laatst wilde ik helemaal niet meer liften. Zelfs al boden ze het me aan. Ik kon het niet meer. Ik was het zat. De mensen met hun achterlijke vragen naar je studie. Hun eindeloos gelul over de capaciteiten van de motor, die 'niet voor licht maar achter'. Het werd me al te gemakkelijk gemaakt in mijn verachting. In hun auto's vond ik al hun pietluttigheid en kleinzieligheid verenigd. Van doorsmeerbeurt tot dashboardkastje, alles erop en eraan. En nu wil de ironie dat wat ik altijd het verachtelijkste heb gevonden in een wereld waar ik zo moeilijk mijn draai kon vinden, dat ik daar nu in het geniep binnendring en er mijn kostje bij elkaar scharrel. Dat is geen ironie meer, dat is puur cynisme.

Ja, die truttige Fordjes zijn mijn belangrijkste bron van inkomsten geworden. Ik hou er mijn bloed mee op gang. Ik heb er een speciale sleutel voor - eentje die van geen kanten klopt. Ik draag hem in mijn vuist geklemd op mijn hart. Ik vouw hem thuis al uit en klem er mijn vingers omheen. Dan leg ik mijn hand met de schaar op mijn hart en knoop als een eenarmige mijn jas dicht. Dat schenkt houvast. Die sleutel is voor de eerstvolgende uren de as waar mijn wereld om draait. Daar, in het binnenste van mijn hand: het draaipunt van de aarde. Mijn greep verslapt nooit. Zolang ik op pad ben, zitten mijn vingers klemvast om de schaar geschroefd. Ik kan het zien aan de moeten na afloop. En met die kruissleutel penetreer ik de goeie wereld van auto's en autootjes (Volkswagen contra Mercedes: het niveau waarnaar in Nederland de discussie over een rechtvaardiger verdeling van inkomens zich heeft verplaatst.)

Met de punt vooruit vind ik mijn weg. Plaids liggen meestal op de achterbank. Om de een of andere reden roepen ze altijd het beeld van een oude man in een invalidenwagen bij me op. Ik moet wel een erg slechte dag hebben wil ik ze meenemen. Ze brengen nauwelijks iets op. En ik heb er de schurft aan om als een gaucho met zo'n geval over mijn schouder te gaan lopen. Ze zitten vaak vol haren van een hond in de rui, die nu thuis in zijn mand ligt. Als ik 's nachts een auto kraak, neem ik er soms mijn gemak van. Ik ga bij voorkeur op de plaats naast die van de bestuurder zitten. Aan de binnenkant van het neerklapbare zonnenscherm zit vaak een extra spiegeltje voor de dames. Voor make-up controle. Ik laat het zitten, maar kan nooit laten er een kijkje in te nemen. Hoe ik eruitzie als ik een auto kraak. (Steeds weer anders.) Het dashboardkastje. Aanstekers neem ik mee. Vaak hele dure. Laatst een uit Australië. Aan de ene kant stand een ingekleurd kaartje van het werelddeel gegraveerd, aan de andere kant de afbeelding van een vogelbekdier. Vast ook een dure, maar hij heeft weinig opgebracht. Michelingids, Shellgids, ANWB-gids, bijzitlectuur – hele bibliotheken vaak.

Michelingidsen spaar ik. Voor reizen die ik nooit zal maken. Spons en zeem. Rommel natuurlijk. Pepermintjes, papieren zakdoekjes, condooms, cosmetica, zakkammetjes, zonnebril, autobril. Allemaal rommel. Alleen de lipstick neem ik mee. Voor vriendinnen die het eigenlijk niet gebruiken. Soms weet ik er eentje zo gek te krijgen haar lippen te verven vlak voor het slapengaan. Zo verslingerd ben ik aan de smaak.

Als ik in de auto van een vrouw ben, merk ik dat meteen. Ik ruik het. Vaak word ik er hitsig van. Ik ben nergens een fetisjist behalve daar. Maar als ik van die opengewerkte imitatieleren autohandschoentjes in het dashboardkastje vind, dan word ik link. Ik kan niet nalaten ze kapot te trekken. Een achtergelaten portemonnee of portefeuille kan mijn dag goedmaken. Als er tenminste iets in zit. Ook paspoorten zijn welkom. 't Komt zelden voor. Autoradio's en cassette-recorders zijn natuurlijk het interessantst. Die brengen het meest op. Zo vind ik mijn weg door die kriebelige wereld van imitatiebontbekleding, neksteuntjes voor de bestuurder, aan achteruitkijkspiegels dansende popjes, verstelbare Westerterpgordels, verstelbare kinderstoeltjes, uitneembare matjes, asbakjes, paraplu's, tijdschriften, de chaos van de kattenbak, afstroopbare stuur wielhoezen, polstasjes... Met mijn vlijmscherpe kruissleutel dring ik er feilloos in binnen. In een handomdraai.